

Čečensko: pár zpráv dobrých, mnoho špatných

Čečensko je jednou z těch nešťastných oblastí světa, které se ve zprávách objevují vždy jenom v souvislosti s nějakou tragickou událostí – zatímco v devadesátých letech to byla především rusko-čečenská válka, v poslední době Čečensko do médií proniká takřka výhradně v souvislosti s teroristickými útoky. Za tímto útržkovitým zpravodajstvím se však skrývá možná méně mediálně přitažlivá, ale neméně pochmurná realita, se kterou se čečenské obyvatelstvo musí vyrovnávat den co den.

Začněme tím pozitivním – v posledních letech už skutečně nemůžeme hovořit o válce, nestojí proti sobě dvě armády, mezi nimiž se jako v kleštích zmítá civilní obyvatelstvo. Zadruté Rusko od konce války vydává z federálního rozpočtu ohromné částky na rekonstrukci zničených měst, zejména Grozného. Kdo Groznyj navštívil v poslední době, neuvěří, že ho OSN na konci ruské ofenzivy prohlásilo za nejzničenější město na světě. Třetí

dobrou zprávou je, že naprostá většina čečenského obyvatelstva nepodporuje ani neschvaluje terorismus. Po teroristických útocích nevypukne v čečenských ulicích lidová veselice, jak by snad někdo mohl usoudit ze zpráv o Čečensku jako semeništi terorismu. Naopak, lidé jsou vyděšeni a snaží se dovolat svým známým, aby se ujistili, že jsou v pořádku.

Tím výčet pozitivních zpráv končí. Ačkoliv nelze hovořit o masivní válce, násilí (teroristické útoky, únosy civilistů, atentáty atd.) v oblasti celého severního Kavkazu v posledních dvou letech opět roste. Alarmující je zejména skutečnost, že prudký nárůst násilí zaznamenávají okolní regiony, například Ingušsko a ještě více Dagestán. S tím souvisí i styl vládnutí v Čečensku: Kreml vsadil všechno na jedinou kartu – stabilitu. Za cenu toho, že taková stabilita znamená současně moc soustředěnou do rukou jednoho klanu, všudypřítomnou korupci, vyřizování osobních účtů prostřednictvím „státní-

ho aparátu“ a pokračující mizení opo-
nentů režimu.

Srovnatelným problémem je bídná ekonomická, sociální i zdravotní situace řadových obyvatel. Nezaměstnanost zůstává extrémně vysoká. I podle oficiálních údajů se týká zhruba třetiny obyvatel, podle neoficiálních přesahuje padesát procent. Důsledkem války je i ohromné množství lidí s postižením. Nedostatečná ochrana radioaktivního materiálu a další ekologické katastrofy znamenají mimo jiné, že míra rakovinných onemocnění je v Čečensku pětkrát až sedmkrát vyšší než celostátní průměr. Pokud připočteme nemožnost dovolat se zákona a extrémně vysokou

míru posttraumatických poruch, není překvapivé, že čečenská společnost se se současnou situací nedokáže vyrovnat.

Moskva, a koneckonců ani jí podporovaný prezident Kadyrov, nejsou připraveni k tomu, aby se zabývali zločiny, které povstalci i ruská armáda spáchali během vzájemného konfliktu. Přesto existují opatření, která by i pro současné kremelské vedení mohla být přijatelná. V první řadě by se měla Moskva distancovat od Kadyrova stylu „vládnutí“, založeného na naprostém ignorování zákona. To by jí také umožnilo, aby efektivněji sledovala, jak a kde jsou vynakládány masivní ruské investice v regionu. Finanční investice z celostátního rozpočtu jenom utužují jednostrannou závislost Čečenska, ale dosud neřeší jeho složitou ekonomickou situaci. Ruský prezident i premiér samozřejmě tento problém i jeho řešení dobře znají. Otázka ovšem je, zda se vůbec někdy rozhodají čečenskou „normalizaci“ nahradit třeba i jen velmi umírněnou přestrojkou.

Petr Kratochvíl

zástupce ředitele Ústavu
mezinárodních vztahů